17.12.2018 POL-2018-56134

Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite: HE 223/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain 2 luvun muuttamisesta

Keskusrikospoliisin lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi poliisilain 2 luvun muuttamisesta

Tausta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisilakia. Lakiin lisättäisiin säännökset lennokin ja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumisesta. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin säännökset, joiden perusteella poliisilla olisi nykyistä kattavampi toimivalta puuttua lennokkien ja miehittämättömien ilma-alusten kulkuun. Puuttuminen olisi mahdollista, jos se olisi välttämätöntä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, rikosten ennalta estämiseksi tai jo aloitetun rikoksen keskeyttämiseksi, erityisten valvontakohteiden vartioimiseksi, poliisitehtävän tai merkittävän valtiollisen tapahtuman turvaamiseksi taikka onnettomuuspaikalla suoritettavien toimenpiteiden, tai toimenpiteen kohteena olevan henkilön yksityisyyden suojaamiseksi.

Puuttumisessa voitaisiin käyttää tarpeellisia voimakeinoja tai sellaista teknistä laitetta, joka ei aiheuta vähäistä suurempaa haittaa radio- tai muulle viestinnälle tai yleiselle viestintäverkolle. Poliisi saisi käsitellä lennokin tai miehittämättömän ilma-aluksen käyttöön liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Lausunto

Keskusrikospoliisi viittaa Poliisihallituksen asiassa antamiin lausuntoihin ja yhtyy niissä esitettyihin näkemyksiin.

Sääntely on kannatettava, välttämätön ja kiireellinen. Toimivaltuudet ovat tarpeen uudenlaisiin turvallisuusuhkiin puuttumiseksi erityisesti poliisin osalta, sillä poliisi on johtava yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta sekä rikosten esitutkinnasta vastaava viranomainen. Asemastaan johtuen poliisin toimivaltuuksien po. asiassa tulee olla vähintään samalla tasolla kuin muilla viranomaisilla, joiden vastaavanlaisesta puuttumisoikeudesta on säädetty tai ollaan säätämässä.

Jos kielletty toiminta on jo vireillä, esimerkiksi lennokki on jo ilmassa, saattaa kyseessä olla rikoksen tunnusmerkistön täyttävää toiminta. Tällöin aluksen kulkuun puuttumisessa toimivalta on yksin poliisilla sen lakisääteisten tehtäviensä nojalla (rikosten ennalta estäminen, paljastaminen ja tutkinta). Myös tarpeellisten voimakeinojen käyttäminen yleisellä paikalla uhkaavaa, vaarallista tai rikollista toimintaa vastaan kuuluu poliisille - myös silloin kun kyseessä on lennätystoiminta.

Välttämättömyysedellytyksen ja tarpeellisuusedellytyksen osalta Keskusrikospoliisi katsoo, että tarpeellisuusedellytys yhdessä poliisilain soveltamisen yleisten periaatteiden kanssa olisi riittävä.

Tämän hetkisen tiedon valossa lennokin tai muun miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun vaikuttamisessa kineettinen puuttuminen on todennäköisesti tehokkain vaihtoehto. Mikään tekninen keino ei ole niin varma, tehokas ja nopeasti käytettävissä kuin kineettinen puuttuminen. Keskusrikospoliisi pitää kineettisen puuttumisen osalta poliisilain 2 luvun 17 pykälän muotoilua riittävänä.

Teknisestä puuttumisesta puhuttaessa tulisi pitäytyä mahdollisimman tekniikkaneutraalissa määritelmässä. Keskusrikospoliisi huomauttaa lisäksi, että ilma-aluksen kulkuun puuttuminen tulisi voida kohdistaa kaikkiin lennätystoiminnan vaiheisiin, niin alusta ohjaavan henkilön toimintaan, ohjausliikenteeseen kuin itse alukseen tai lennokkiin. Valinta puuttumiskeinosta tehdään poliisin tapauskohtaisen harkinnan perusteella.

Keskusrikospoliisin näkemyksen mukaan poliisin pitäisi voida puuttua tapahtumapaikan yllä tapahtuvaan lennättämiseen myös silloin kun lentotoiminta ei aiheuta vaaraa yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle. Tarkoituksena on tällöin estää poliisitoiminnan teknisten ja taktisten menetelmien ja tietojen paljastuminen poliisitehtävän aikana. Lentokieltoalueen perustaminen ei ole aina nopeasti ja tehokkaasti käytettävissä esimerkiksi poliisin suorittaessa tarkkailua, kotietsintää tai kiinniottoa yleisellä paikalla tai kotirauhan suojaamalla alueella.

Velvollisuus hävittää tiedot luottamuksellisen viestin suojan säilyttämiseksi.
Miehittämättömän ilma-aluksen viesti ei ole Keskusrikospoliisin näkemyksen mukaan ns. inhimillistä viestintää, eikä siten nauti luottamuksellisen viestin suojaa. Kyse on ohjauslaitteen ja lentolaitteen välisestä ohjausliikenteestä. Täten lennokin teknisen tutkinnan yhteydessä voi olla tarpeen säilyttää ilma-aluksen käyttöön liittyvää radioviestintää, välitys- ja sijaintitietoja ja tallentaa niitä poliisin lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi, jos tiedoilla voidaan olettaa olevan merkitystä lentolaitteen käyttöön liittyvässä poliisi- tai esitutkinnassa.[1]

[1] Ks. Poliisihallituksen lausunto hallintovaliokunnalle samassa asiassa *"Lennokkien ja miehittämättömien ilma-aluksien luottamuksellinen viestintä ja haltuun ottaminen"* erityisesti laite-etsinnän mahdollisuus olisi turvattava kaikissa niissä tilanteissa, joissa lennokki tai ilma-alus on poliisilain toimivaltuuksien nojalla otettu poliisin haltuun.

Keskusrikospoliisin apulaispäällikkö Björn Weckström

Poliisilakimies Tommi Reen